

ikke kan overprøve NOKUTs faglige vurderinger og akkrediteringer eller gi NOKUT pålegg i faglige spørsmål ut over det som fastsatt i lov eller i forskrift med hjemmel i lov. Fellesstyret viser til NOU 2003 nr. 25, side 180, Ot.prp.nr.79 (2003-2004) side 78 og Ot.prp. nr. 71 (2008-2009) side 31.

Kunnskapsdepartementet foreslår at departementet fremover skal oppnevne medlemmer til NOKUTs styre. Fellesstyret ser at forslaget kan innebære noe forenklet fremgangsmåte. Likevel tilrår NMBU at forslaget ikke følges opp. Nåværende oppnevningens måte bidrar til å sikre tillit til NOKUTs styres uavhengighet av departementet. Dersom departementet gis kontroll over styrets sammensetning berøres det prinsipielle fundament for den generelle tillit til styrets uavhengighet.

Sak nr. 3: Klage på vedtak om generell godkjenning av utdanning

Vi har registrert et behov for et velfungerende regelverk på området. Konkrete saker fikk store oppslag i media sommeren 2013. Se for eksempel NRK.no den 2. august 2013 om australsk sykepleierutdanning, som NOKUT ikke godkjente.

Departementet foreslår å tilføre universitetsloven § 3-4 følgende: "NOKUTs faglige vurdering av de faktiske forhold i forbindelse med vedtak kan ikke påklages." Høringsnotatet viser dels til universitetsloven § 2-1, 8. ledd, dels til analogi til forvaltningsloven § 28, 5. ledd som hjemmel for forslaget.

Universitetsloven § 2-1, 8. ledd er en forskriftshjemmel, som gir Kunnskapsdepartementet adgang til å unnta private institusjoners vedtak fra klageadgang etter forvaltningsloven. Bestemmelsen gir ikke hjemmel for departementet til å gjøre unntak fra klageadgang for statlige institusjoner.

Høringsnotatet nevner forvaltningsloven § 28 som "ikke direkte" grunnlag for å begrense klageadgangen ved forskrift. Alle forskriftsbestemte unntak fra klageadgangen etter forvaltningsloven § 28 må vedtas av Justisdepartementet, som forvaltningsloven hører under. Dersom begrensninger i klageadgangen lovfestes blir veien om Justisdepartementet unødvendig.

Justisdepartementets lovavdeling har i flere uttalelser fastslått at departementet fører en restriktiv praksis ved vurdering av forslag om forskrifter som begrenser klageretten over enkeltvedtak – eksempelvis JDLOV-2007-5035.

I saken JDLOV-2003/261 EO, som Kunnskapsdepartementet viser til i høringsnotatet, ønsket Kulturdepartementet ikke å være klageinstans i saker fra Kulturminnefondet, fordi departementet ikke mente å ha nødvendig faglig kompetanse til å overprøve vurderinger av kunstneriske prestasjoner. Justisdepartementet ga samtykke til begrensning av klageadgang over bevilgninger fra fondet under forutsetning av at det ble lagt opp til en to-instansbehandling internt i Kulturminnefondet. Lovavdelingen uttalte:

"Hvis det for eksempel dreier seg om inngripende påbud eller forbud overfor private, er det sjelden man bør tillate begrensninger i klageretten. For slike typer avgjørelser står rettssikkerheten til den enkelte sentralt."

Saker om godkjenning av utenlandsk utdanning kan ha stor velferdsmessig betydning for den enkelte.

NOKUTs klagenemnds leder har lagdommerkompetanse og øvrige medlemmer kommer fra høgskole- og universitetssektoren. Klagenemnda må med slik sammensetning antas å ha god kompetanse i utdanningsspørsmål.

Avgjørelser om godkjenning av utenlandsk utdanning er ordinære enkeltvedtak. Vi viser til de bredt aksepterte og tungtveiende hensyn som ligger bak det forvaltningsrettslige prinsipp om rett til overprøving av enkeltvedtak. Klageadgangen er en sentral rettsbeskyttelsesordning i vårt rettssystem.

Vi kan ikke tilrå at klagemuligheten over slike vedtak avskjæres.

Sak nr. 4 Hjemmel for godskrivingsforskriften

Høringsnotatet foreslår at Kunnskapsdepartementet skal få hjemmel til å gi forskrift om "godskrivning, saksbehandling og klageadgang" av utenlandsk utdanning. Universitetsloven 2005 inneholdt opprinnelig slik hjemmel. Dette må ses i sammenheng med at utdanningsinstitusjonene dengang selv sto for første instansavgjørelse i slike saker, og NOKUT avgjorde sakene for institusjoner som ikke gikk under universitetsloven. Situasjonen er en annen i dag, hvor NOKUT som hovedregel fatter vedtak som første instans i alle saker om godkjenning av utenlandsk utdanning.

Forskrift om "godskrivning, saksbehandling og klageadgang" av utenlandsk utdanning ser ut til å gi departementet direkte styring med innholdet i NOKUTs avgjørelser. Dermed vil slik forskriftshjemmel komme i konflikt med prinsippet om at NOKUT skal være uavhengig av departementet i faglige spørsmål. Vi tilrå at universitetsloven § 3-4, 5. ledd videreføres uendret.

Sak nr. 5 Rett til utsatt eksamen

Fellesstyret NMBU registrerer at Stortinget i forbindelse med behandlingen av Ot.prp. nr. 83 (2007-2008) sluttet seg til at retten til utsatt eksamen bør omfatte både mor og far. Fellesstyret NMBU registrerer også at departementet mener det bør være en sentral regulering av retten til utsatt eksamen for studenter som får barn, men at nærmere gjennomføring av denne retten bør reguleres i den enkelte institusjons regelverk.

Fellesstyret NMBU gir sin tilslutning til forslaget til endring av § 4-5, første ledd, og vil peke på at det er viktig at den enkelte institusjon selv har noen frihetsgrader for hvordan retten til utsatt eksamen skal reguleres i institusjonens regelverk.

Sak nr. 6 Vedtaksmyndighet for utestengingsvedtak

Fellesstyret NMBU er enig i forslaget om at skriftlige advarsler i tilfeller som nevnt i høringsnotatet bør komme fra rektor. I tilfelle en student opptrer på en måte som gir grunn til advarsel, bør advarselen komme forttest mulig, og dette tilsier at møtebehandling i styret bør unngås. Likevel er det tale om advarsler som etter omstendighetene kan føre til inngripende konsekvenser for studenten, og dette tilsier at advarselen bør

komme fra høyt nivå ved universitetet. Fellesstyret slutter seg derfor til forslaget om justering av universitetsloven § 4-8, første ledd.

Fellesstyret NMBU er også enig i forslagene om å stryke ordene "styret selv" i de bestemmelser som er nevnt i høringsnotatet, slik at alle de nevnte saker må avgjøres av institusjonens klagenemnd. I tillegg til argumentene som anføres i høringsnotatet bemerker vi at klagenemnda kan ha smidigere møtefrekvens enn styret, og dermed raskere saksbehandling.

Sak nr. 7 Fusk ved gjennomføring av eksamen

Det er et klart behov for tydeliggjøring av universitetslovens bestemmelse om fusk, og fellesstyret NMBU finner at forslaget til endring av § 4-7 litra b er en forbedring.

Som nevnt i høringsnotatet er det behov for å avklare begrepet "eksamen". Det er også behov for å definere eller beskrive begrepet "fusk".

Vi oppfatter "eksamen" som evaluering av studieprestasjon, og dette kan bestå i skriftlig eller muntlig eksamen, innleveringsoppgaver eller langsgående evaluering av studenten gjennom semesteret. Det er behov for å kunne reagere mot fuskehandlinger uavhengig av hvilken evalueringsform som anvendes.

Universitetsloven definerer ikke "fusk". I Ot.prp.nr. 40(2001-2002) side 54 har departementet uttalt:

"Departementet legger til grunn at det er å anse som fusk når en student har ulovlige hjelpemidler tilgjengelige under en eksamen eller på andre måter handler i strid med eksamensreglementet eller regler om kildebruk."

Odelstingsproposisjonen gjaldt endring av universitetsloven 1995, og forklaringen er så vidt vi kan se ikke tatt inn i forarbeider til universitetsloven 2005.

Felles klagenemnd uttalte i en konkret sak at det var avgjørende for sakens utfall hvorvidt det fremgikk av universitetets eksamensforskrift og/eller retningslinjer at handlemåten i saken var å anse som fusk. Dermed legges opp til ulik praksis ved landets utdanningsinstitusjoner. Vi definerer nå fusk slik: "Fusk er enhver handling som sikter mot å gi studenten et uberettiget studieresultat eller et uberettiget fortrinn ved evaluering av studieprestasjon."

Fellesstyret savner en sentral definisjon eller forklaring av begrepene "eksamen" og "fusk".

Sak nr. 8 Informasjonsutveksling om vedtak om fusk og bruk av falske dokumenter med mer

Forslaget om et sentralt register for studenter som er utestengt fra universiteter og eksamen kan utvilsomt bli en praktisk ordning. Fellesstyret antar at alle universiteter og høyskoler under universitetsloven skal ha tilgang til registeret, for at registeret skal kunne tjene sitt formål.

Fellesstyret forutsetter at forholdet til personopplysningsloven er avklart.

Universitetsloven åpner for at studenter etter omstendighetene kan "utestenges fra institusjonen og fratras retten til å gå opp til eksamen ved institusjoner under denne lov i inntil ett år." Fellesstyret forstår bestemmelsen slik at utestenging kan gjelde den aktuelle institusjon, mens fratakelse av eksamensretten gjelder alle institusjoner under universitetsloven. Dersom utestenging gjelder fra den institusjon hvor vedtaket er fattet er det trolig ikke behov for innføring i et sentralt register.

Fellesstyret forventer at departementet via forskrift vil avklare hvilke reaksjoner som skal føres i registeret. Fellesstyret er usikre på om den foreslåtte lovtekst ved henvisning til lovhjemler for henholdsvis utestenging, eksamensnekt og annullering av eksamen vil omfatte lokale forhold, som andre institusjoner kanskje ikke har behov for å få tilgang til.

Sak nr. 9 Medvirkningsansvar ved fusk på eksamen

Det kan erfaringsvis være behov for en bestemmelse om reaksjon ved medvirkning til fusk. Fellesstyret NMBU er enig i departementets forslag om å ta inn medvirkning til fusk i § 4-8, tredje ledd. Dermed åpnes for utestenging som reaksjon på medvirkning til fusk. Alternativt ber vi om at departementet vurderer å innta medvirkning i § 4-7, første ledd for å åpne for at medvirkning til fusk også kan møtes med annullering av eksamen i tilfeller hvor medvirkerens eksamen også berøres av saken.

Sak nr. 10 Dekning av kostnader til advokat i utestengingssaker

Fellesstyret NMBU er i prinsippet enig i departementets forslag om lovregulering av retten til advokatkostnader. Fellesstyret har følgende utdypende kommentarer:

De fleste saker som berøres av bestemmelse om advokatbistand faller inn under § 4-8, 2. ledd jf. § 4-7. I disse sakstyper inntreffer retten til advokat "fra sak om bortvisning eller utestenging er reist". Dette tidspunkt må kanskje forstås som sakens oversendelse fra studiedirektør til klagenemnda. Klagenemnda mener seg ikke bundet av studiedirektørs påstand ved avgjørelse av saken, og dermed risikerer studenten utestenging, selv om studiedirektør har innstilt på mildere reaksjon. Studentens behov for rettsbeskyttelse inntreffer derfor allerede når forholdet oppdages, og vi tilstreber å tilby studentene advokatbistand så tidlig som mulig i forløpet.

Fellesstyret ser det også som en fordel for gjennomføring av sakene i klagenemnda at det finnes en advokat som kan bidra til profesjonalitet under sakenes behandling. Dette hensyn gjelder i alle saker om mulig fusk, men især når studenten er utlending og lite kjent med norsk rettssystem og norsk språk.

Advokatenes tidsbruk varierer meget med kompleksiteten i de enkelte saker. Fellesstyret er derfor enig i at salærforskriften bør anvendes og ikke stykkprisforskriften.

Endringsforslagene til § 4-11, femte ledd er en naturlig oppfølging av øvrige endringer som er foreslått i § 4-11. Det er imidlertid behov for å avklare om plikten til å dekke advokatkostnader etter femte ledd slår igjennom tvistelovens regler om fordeling av saks kostnader, dersom studenten enten taper saken eller trekker søksmålet før hovedforhandling i saken. Dersom universitetet ubetinget skal dekke advokatkostnader i slike saker kan det ligge til rette for uberettigede søksmål.

Sak nr. 11 Tvungen avslutning av doktorgradsutdanning

Fellesstyret NMBU er enig i departementets forslag om å lovregulere adgangen til tvungen avslutning av doktorgradsstudier i tilfelle fusk eller annen grunn som nevnt i høringsnotatet.

Muligheten for tvangsmessig avslutning av PhD-studier på grunn av vesentlig mislighold av PhD-avtalen imøtekommer et behov. Dersom PhD-studenter viser utilfredsstillende fremdrift eller prestasjon kan det være både i studentens og universitetets interesser at studiet avbrytes. Vi antar at begrepet "vesentlig mislighold" bør forstås i samsvar med alminnelige rettslige prinsipper. Fullmakt til institusjonene til å gi forskrift om tvungen avslutning åpner for lokal tilpasning til ulike fagområder, og vi er positive til forslaget. Vi er enige i forslaget om å legge avgjørelsen til institusjonens klagenemnd med felles klagenemnd som klageinstans.

Fellesstyret NMBU er enig i at ansatte stipendiater ikke bør få rutinemessig tilbud om betalt advokatbistand i slike saker. Dette må også gjelde doktorgradsstudenter med ansettelsesforhold annet sted. Likevel går vi ut fra at disse vil kunne benytte seg av reglen i forvaltningsloven § 36 om dekning av nødvendige advokatkostnader, når forutsetningene i bestemmelsen er oppfylt.

Fellesstyret NMBU peker på at noen doktorgradsstudenter ikke er i ansettelsesforhold noe sted, og for disse kan det være behov for annen vurdering. Vi ber departementet vurdere hvordan disse doktorgradsstudenters rettsbeskyttelse kan sikres under saker som kan føre til tvungen avslutning av doktorgradsutdanningen.

Sak nr. 12 Politiattestnemnda

Fellesstyret NMBU er enige i departementets forslag om å legge ned politiattestnemnda og i stedet la institusjonenes klagenemnder avgjøre sakene i første instans. Fellesstyret slutter seg til departementets begrunnelse for endringen.

Sak nr. 13 Klagenemnd og offentleglova

Fellesstyret NMBU er enig i departementets forslag om å gjøre felles klagenemnd til klageinstans i saker etter offentleglova i henhold til de begrunnelser departementet har gitt.

Sak nr. 14 Klage over formelle feil

Fellesstyret NMBU ser klart betydningen av at klagebehandling over formelle feil ved eksamen kan skje raskt, slik at en eventuell ny eksamen eller ny sensurering kan gjennomføres fortrest mulig etter eksamen. Fellesstyret støtter forslaget om at institusjonen skal behandle saken i første instans og at klageorgan blir institusjonens klagenemnd.

Fellesstyret NMBU har ingen innvendinger til forslaget til endring av § 5-2.

Sak nr. 15 Gjennomføring av klagesensur

Fellesstyret NMBU er i prinsippet enig i departementets forslag til endring av § 5-3, fjerde ledd.

Fellesstyret stiller seg i utgangspunktet positiv til bruk av såkalt "blind" sensur ved klagesensur. Fellesstyret er enig i at informasjon om karaktervedtak og begrunnelse ved første sensur bør holdes tilbake.

Fellesstyret NMBU påpeker imidlertid at lovforslagets ordlyd: " Ved ny sensurering skal sensorene kun få kunnskap til de generelle retningslinjer som er gitt for bestemmelsen" utestenger mulighetene for at klagesensorer kan få tilsendt annet materiale som kan bidra til en riktig sensurering. Dette kan eksempelvis være andre oppgavebesvarelser som hjelp til å kalibrere vurderingen. Det kan også være ønskelig å vedlegge Ephorus-rapporter som især er viktige i grensetilfeller hvor det må vurderes om tekstlighet skyldes studentens umodenhet eller eventuelt plagiat. Studentens begrunnelse for å klage kan i noen tilfeller være relevant for klagesensorene.

Fellesstyret NMBU oppfordrer departementet til å vurdere om lovteksten kan utformes slik at den regulerer hvilket materiale klagesensorene ikke skal ha adgang til i stedet for en begrensning av tillatt materiale.

Sak nr. 16 Innstegstilling – ansettelse på innstegsvilkår

Fellesstyret NMBU konstaterer at departementet følger opp forslaget om innstegstillinger som ble lansert i forskningsmeldingen «Lange linjer – kunnskap gir muligheter» ved å foreslå endringer i universitetsloven § 6-4. Fellesstyret NMBU finner det positivt å konkretisere ordningen, og slutter seg til etablering av en prøveordning med innstegstillinger. Fellesstyret forventer at ordningen skal gi videre muligheter for rekruttering enn universitetsloven § 6-5, som allerede åpner for midlertidig ansettelse i kvalifikasjonsstillinger.

Fellesstyret hadde gjerne sett at forslaget hadde gått lengre i å skape en mer dynamisk rekrutteringspolitikk ved norske universiteter, for eksempel ved å tillate innstegstillinger hvor åremålsperioden på for eksempel 3 år fornyes hvert år, slik at maksimalperiode kan bli på eksempelvis 6 eller 8 år, mens den ansatte hele tiden har minst 3 år sikkerhet foran seg.

Universitetene har store behov for sterke, internasjonalt kompetitive forskere; kreative forskere med evne til å publisere, drive faglig utvikling og hente inn ekstern finansiering til å gjennomføre gode forskningsprosjekter. Innstegstillinger kan gi større rom for å tilsette yngre forskere med slikt potensial.

I departementets forslag er innstegstillingen beskrevet på en måte som minner om en midlertidig førsteamanuensisstilling, der den tilsatte kanskje ikke vil få den roen som trengs for å kunne etablere en forskergruppe og konsentrere seg om det vitenskapelige arbeidet, men mer er å betrakte som vitenskapelig tilsatt som har forskning som en av mange oppgaver. Man bør vurdere å fastsette en minimal andel av tid som kan brukes til forskning (75 %). Samtidig er det meget viktig at ansettelse i innstegstillinger kommer i

tillegg til (og normalt sett i etterkant av) ansettelse i post-doc stillinger. Veien mot vitenskapelig toppkompetanse er lang.

Tydelige faglige kriterier må ligge til grunn for tilsetting i innstegstilling. Avgjørelse av mulig fast tilsetting etter innstegsperioden, bør baseres på en helhetsvurdering som også omfatter institusjonens behov for arbeidskraft i henhold til de til en hver tid gjeldende strategiske planer. Av alternativene 1 og 2, vurderer fellesstyret NMBU derfor alternativ 2 som det klart beste. Det bør bemerkes at det vil være svært krevende å definere kompetansekrav som er tydelige nok og kan benyttes innenfor vidt forskjellige fagområder slik det er lagt opp til gjennom alternativ 1. Hvis alternativ 1 velges, frykter fellesstyret at det kan bli svært vanskelig å unngå at ansettelse i innstegstillinger i praksis nesten alltid medfører påfølgende ansettelse i faste stillinger, noe som er lite ønskelig.

Fellesstyret NMBU anbefaler at det foreslåtte alternativ 2 benyttes, da det gir mulighet for en helhetsvurdering etter åremålsperioden. Dette alternativ samsvarer også best med eksisterende i § 6-5. For vitenskapelige stillinger som normalt forutsetter faglig vurdering finner vi det ikke ønskelig at slik vurdering foretas ved tilsetting i "innstegstilling", når den tilsatte ennå ikke har kvalifisert seg.

Forskriftene som vil følge av denne saken blir svært viktige. De bør utarbeides i tett samarbeid med de berørte innstansene.

En prøveordning med eget opplegg for "innstegstillinger" bør evalueres etter at minst 10 slike tilsetningsforhold er gjennomført.

Sak nr. 17 Bistilling

Fellesstyret NMBU er enig i innholdet i departementets forslag til ny utforming av § 6-6. Fellesstyret oppfordrer departementet til å vurdere om bistillingene bør innarbeides i opplistingen i § 6-4.

Sak nr. 18 Bruk av institusjonstittel

Fellesstyret NMBU støtter Kunnskapsdepartementets vurdering om at kun akkrediterte institusjoner skal ha rett til å bruke betegnelsen høyskole. Fellesstyret slutter seg til endringsforslagene i § 7-2 fjerde og syvende ledd.

Sak nr. 19 Enkeltvedtak etter forvaltningsloven

Fellesstyret har merket seg at det i forbindelse med lovendring i 2008 (§ 3-4 om generell klageadgang og § 3-5 om godskrivning og faglig godkjenning) ikke ble gjort nødvendige korrigeringer i § 7-6, annet ledd, som viser hvilke vedtak etter universitetsloven som skal anses som enkeltvedtak. Fellesstyret er enig i departementets forslag til justering av universitetsloven § 7-6, annet ledd.

Sak nr. 20 Gjenvalg av styremedlem

Fellesstyret NMBU har ingen innvendinger til at begrensning av funksjonsperiode til 8 år for styremedlemmer tas inn i loven igjen, slik det er foreslått i høringsnotatet.

Sak nr. 21 Avsetting av enkeltstyremedlem

Fellesstyret NMBU er enig i departementets forslag om å innta adgang til å avsette enkeltstyremedlemmer fra vervet når særlig tungtveiende grunner eller særlige omstendigheter svekker tilliten til styremedlemmet. Fellesstyret forutsetter at slike grunner etter omstendighetene også vil kunne omfatte alvorlige sykdomstilstander, hvor styremedlemmet av en eller annen grunn ikke selv søker om fratreden.

Fellesstyret ser at mulighet for å avsette enkeltmedlemmer i styret kan bli oppfattet som et pressmiddel overfor enkeltmedlemmer i konkrete tilfeller der det kan være en legitim interessekonflikt mellom enkeltmedlemmer i styret og andre styremedlemmer, universitetsledelsen eller Kunnskapsdepartementet. Kravet til "særlig tungtveiende grunner" bør derfor ligge på nivå tilsvarende reglene i tjenestemannsloven § 15 om avskjed av tjenestemenn. Dette bør sikres ved en krysshenvisning i lovteksten.

For fellesstyret NVH/UMB

(sign.)

Jan Olav Aasbø
sekretariatleder